

Balla Imola – Fodor Emőke

Művész(?) beugró- kortárs magyar írók, költők találkozása szamosújvári középiskolásokkal-irodalomnépszerűsítő programsorozat

1. A jó gyakorlat kiválasztási szempontjai

A cím egyfajta rejtvény, melyet a találkozások alkalmával mindig új jelentéssel bővítjük. Az író, művész kiléte, jelentése mindig a beszélgetések során körvonalazódik. A meghívottak általában valamelyik művészeti ág képviselői (írók, költők, színészek, zenészek stb.) és a feltett kérdések vagy egyéni előadások révén mutatják be saját alkotási folyamatukat, gondolkodásmódjukat. Író-olvasó találkozók, könyvbemutatók mellett egyik legsikeresebb irodalomnépszerűsítő programunk, a diákok szívesen jönnek minden alkalomra tanév közben. Nyaranta, az ugyazest a nevet viselő táborban is maximális létszámban vesznek részt, melyben a meghívott művészek által betekintést nyerhetnek az alkotási folyamatban.

2. A szervezet(ek) / személy(ek), amely(ek)hez / aki(k)hez köthető a jó gyakorlat

Szamosújvár Erdélyben, Kolozs megyében, Kolozsvártól 45 kilométerre, északra található. Településünkön a Téka Alapítvány 1993-ban alakult. Célunk, hogy a mezőségi szórványmagyarságot segítsük, és a helyi közművelődést, oktatást, ifjúsági és egyéb közösséget támogassuk, fejlesszük. Munkánk elismeréseként többek között az EMKE „Könczei Ádám”, Ipolyi Arnold”, és „Kisebbségekért Díj” valamint a magyar Országgyűlés ezüst emlékérmével tüntették ki szervezetünket. A Téka Alapítvány a magyar kormány egyik „Nemzeti Jelentőségű Intézménye”. Az erdélyi Mezőség magyarsága a történelem során sokat szenvedett, miközben jelentős kulturális és történelmi értékekkel járult hozzá a magyar nemzeti örökséghez. Ezt a tényt tudatosítva, a romániai rendszerváltás után lépésről lépésre építkeztünk/építkezünk, úgy hogy a szórványhelyzetet nem hátránként, hanem feladatként fogjuk fel.

Feladatunk az, hogy „végvárat” építsünk, hogy a magyar nyelvi- és a kulturális határokat a mi régióinkban is megvédjük.

Intézményeink:

- Téka Szórvány Művelődési Központ,
- Mezőségi Téka Szórványkollégium
- Mezőségi Táborközpont - Feketelak
- Tájház és közösségi központ – Feketelak
- Községi ház - Szépkényerűszentmárton
- Mezőségi Szórvány Iskolaközpont

Intézményeinkben a következő 3 keretprogramon belül több projektet, többféle tevékenységet bonyolítunk le:

V. Közművelődési, kulturális szórványprogram

A Téka Művelődési Központban heti órarend alapján megszervezett, rendszeres tevékenységeinken több mint 600 személy vesz részt. Nagyobb rendezvényeink egyik meghatározó célja pedig az, hogy kulturális szinten el- és visszafoglaljuk a minket megillető (köz) tereket.

2018-ban a következő nagyszabású rendezvényeket szervezzük meg:

- XXII. Nemzetközi Néptánc Fesztivál
- XVIII. Nyári honismereti tábor
- XXII. Kaláka tábor Feketelakon
- XIX. Őszi Fesztivál
- XXII. Mezőségi Népzene és Néptánc Fesztivál
- XIII. Anyanyelvi vetélkedő
- XVIII. Betlehemes találkozó
- X. Kézműves Tábor
- V. Irodalmi Tábor
- III. Zenetábor

IX. Mezőségi szórványkutató program

A Mezőségi Szórványoktatási Program összehangolt és tervszerű módon, hosszú távon biztosítja a mezőségi szórványközösség anyanyelven történő oktatását. A program keretén belül szervezetünk egy kollégium létrehozását, működtetését és a mezőségi szórványoktatási központ felépítését vállalta. A Mezőségi Téka Szórványkollégiumot 2001-ben hoztuk létre. Az 5-12 osztályos diákok mezőségi falvakból és a választói Kallós kollégiumból érkeznek. A 2017-18-as tanévben 120 tanulóról gondoskodunk. A Mezőségi Magyar Oktatási Központot 2016-ban adtuk át. A projektet az indokolja, hogy az asszimiláció megfékezésében jelentős

eredményeket csak úgy érhetünk el, ha magasabb színvonalú, jobban felszerelt és kedvezőbb háttérfeltételekkel rendelkező oktatási intézményt tudunk felmutatni, mint az átlagos többségi iskolák.

X. Tóvidéki térségfejlesztési program

Programunk célja az, hogy támogassuk a tóvidéki falvak modernizációs törekvéseit. A Tóvidék Program legfontosabb célkitűzései: az egyes települések közösségi életében felelős személyek együttműködésével helyi „akciócsoportok létrehozása; a helyi anyagi és szellemi erőforrások feltérképezése; minden nagyobb szórványtelepülésen tájház létesítése; multifunkcionális közösségi terek kialakítása és felszerelése; a programban résztvevő települések turisztikai, idegenforgalmi népszerűsítése (honlapok, turisztikai reklámanyagok készítése, kulturális útvonal kialakítása); a helyi kulturális kínálat minőségi rendszerben történő bemutatása.

3. A jó gyakorlat érdekeltjei

Célcsoportja a szamosújvári és környékbeli magyar közösség, a szamosújvári iskolák tanulói (tevékenységekként 40-120 személy). Ez a program típus leginkább középiskolások számára ajánlott, de a rendezvénysorozat jellegénél fogva minden érdeklődő számára nyitott, kortól függetlenül. Először ebben a korosztályban fogalmazódott meg egy olyan rendezvény igénye, mely keretében kortárs írókkal, művészekkel találkozhatnak.

4. A jó gyakorlat célja, tevékenységei

Általános célunk hozzájárulni a szamosújvári és a mezőségi szórvány magyar közösség anyanyelvi és nemzeti önazonosságának megőrzéséhez.

Elsődleges cél, hogy a kultúra iránt érdeklődők lehetőséget kapjanak a különböző alkotási területhez tartozó személyiségekkel találkozni; kötetlen keretek között beszélgetni, véleményt nyilvánítani. Ezáltal az író, költő, *művész* fogalmát jelentéssel megtölteni. Ráismerni az alkotási folyamat problematikájára úgy irodalmi, mint más művészeti ág esetében.

Másodlagos cél a *közösségépítés*, az együttlét öröme valamint az interaktivitás révén létrejövő *bizalom* fejlesztése. Nem utolsó sorban pedig: az igényes *kommunikáció* valamint a kortárs alkotások iránti *érdeklődés* megalapozása. A program egyfajta impulzus a kulturális nyitottság érdekében és a kulturális identitás egészséges megítéléshez.

A koncerteket és könyvbemutatókat sem nélkülöző rendezvény a kommunikáció tágabban vett értelmében próbál közeledni a jelenlévőhöz.

A kötetlen hangulata és különleges meghívottjai révén közel hozza az alkotót és a befogadót, szórakoztat és *elgondolkodtat, elvarázsol és részvételre készítet*. A fent említett a folyamatokat kívánjuk erősíteni azáltal, hogy programunkkal rávilágítunk arra, hogy a kortárs művészet és annak különböző megnyilvánulásai ezer szállal összefüggenek kulturális és mindennapi közeggel egyaránt.

Ötödik éve, havonta szervezzük meg a Művész (?) Beugró című projektünket. Ennek a célja az, hogy egy igényes, fiatal befogadó közösséget neveljünk ki a szórványterületen is a kortárs irodalom felé. A meghívottak általában valamelyik művészeti ág képviselői (írók, költők, színészek, zenészek stb.) és a feltett kérdések vagy egyéni előadások révén mutatják be saját alkotási folyamatukat, gondolkodásmódjukat.

A kötetlen keretek között megtartott rendezvény meghívottjai többek között: Orbán János Dénes (költő), Muszka Sándor (költő), Márkus András (költő, író), Bodolai Balázs (színész), Funkorporation (együttes), Jazzybirds (együttes), Dubase (lemezlovas), Vetési Nándor (színész, rádiós), Farkas Loránd (színész), Szűcsinger (zenés verses duó) stb. voltak.

2013 októberében a rendezvény közösségének kérésére egy kirándulást is szerveztünk, melynek célja az volt, hogy meglátogassák a Kolozsvári Magyar Operát. Bodolai Balázs segítségével a résztvevők bepillantást nyerhettek a színház mindennapjaiba. Ugyancsak ebben az évben, kérésre, indult el a kísérleti jelleggel a rendezvény tábora, mely ugyancsak a kortárs művészet, ezen belül leginkább az irodalom iránt érdeklődőknek nyújt bepillantást.

A következő évben a megszokott ütemben jelentkezett előadókkal a rendezvény és nyáron már bővített változatában a tábor is.

A tábor célkitűzései:

- Interaktív jellegű irodalmi tábor megszervezése az erdélyi Mezőségen
- A mezőségi szórványban élő fiatalok megismerjék a kortárs magyar irodalom alkotóit, irányzatait, alkotói módszereit
- Egy új, eddig lehangolt térség – Mezőség (Feketelak, Pusztakamarás) újra pozicionálása az irodalmárok, irodalmat kedvelők mentális térképén.
- a közösségépítés, az együttlét öröme valamint az interaktivitás révén létrejövő bizalom fejlesztése.
- az igényes kommunikáció valamint a kortárs alkotások iránti érdeklődés megalapozása. A program egyfajta impulzus a kulturális nyitottság érdekében és a kulturális identitás egészséges megítéléshez.

Szerkezetét tekintve a tábor három nagy egységre bomlik: irodalom, tánc, színház (ebből építkezik a vizuális művészetet is felölelő délutáni tevékenység). A *négy napot* átfogó táborban a délelőtti találkozások elméleti jellegűek, míg a délutániak gyakorlati foglalkozások. Emellett a rendezvény állandó programokkal is rendelkezne, melyek tematikájukat tekintve ötvözik a fő programok tulajdonságait. Ezek a tevékenységek, illetve a MB népszerűsége is jelzi, hogy a keddi találkozások nem hiábavalók, hiszen számos diákunk ennek hatására kezdett el a színház, irodalom fele orientálódni.

5. A jó gyakorlat által érintett terület(ek)

Mivel a kisebbségi oktatásban nagyon kicsi szerep jut a kortárs irodalomnak ezért ezt a hiányt hivatott pótolni tevékenységünk. A kortárs irodalom képes megfogalmazni azokat az aktuális kulturális társadalmi politikai kérdésselvetéseket, amelyek a mai embert foglalkoztatják. A középiskolai diákok nagyon nyitottak az újra s ezek a tevékenységek fejlesztik személyiségüket, általános műveltségüket és a világra való nyitottságukat.

6. A jó gyakorlat területi hatóköre

A Területi hatóköre szűkebb értelemben Kolozs megye és Mezőség régió, tágabb értelemben egész Erdély. Meghívottjaink az egész Kárpát-medence területéről érkeznek, mindig nyitunk az új fele, és diákjaink játszva tanulnak és fejlődnek.

7. A jó gyakorlathoz szükséges feltételek (humán, pénzügyi, technikai)

A szórványintézményeket a román állam nem támogatja. Ezért a művelődési központ fenntartása, a tevékenységek megszervezése jelentős anyagi erőfeszítéseket követel meg tőlünk. Pályázati forrásokból résztámogatást szerzünk a MŰVÉSZ (?) BEUGRÓ és a Mezőségi Irodalmi – művészeti tábor című projekt lebonyolítása érdekében. A tevékenységek megszervezése során felmerülő költségek egy részét alapítványunk biztosítja. Mivel saját termekkel és táborközponntal rendelkezünk és megvan a szükséges technikai felszerelés is (kivetítő, erősítők, hangfalak, mikrofonok stb.) ezek a tételek szintén nem terhelik a költségvetést. A tábor főszervezője iskolánk magyar nyelv és irodalomtanára, lebonyolítói pedig alapítványunk munkatársai.

8. A jó gyakorlat eredményei, rövid, közép és hosszú távú hatása

Rövidtávon sikerként könyveljük el, hogy a diákok részt vesznek ilyen irodalmi jellegű programokon, s ezáltal hasznos, művelt közösségekbe épülnek be. E tevékenység kulturált szórakozási formát biztosít és segíti az olvasóvá nevelést. Hosszú távon érzékeny lesz a magyar kultúra iránt, művelt olvasóvá válhat, intelligenciáját fejleszti, s így, gondolkodó felnőttként hozzájárul a társadalom fejlődéséhez.

9. A jó gyakorlat fenntarthatósága

Kolozsvár közelsége biztosítja a fenntarthatóságot, ameddig egy ilyen nagyváros vonzáskörzetében szervezzük ezt az irodalmi tevékenységet, addig diákjaink igényeinek megfelelő, kíváncsiságukat kielégítő művészeket, kortárs írókat, költőket tudunk meghívni, és igényes szórakozásra nevelhetjük őket.

10. A jó gyakorlat adaptálhatósága

Ez a jó példa minden földrajzi területen adaptálható ahol a magyar kultúrát kívánják éltetni, a fiatalokat szeretnék gondolkodó felnőtté nevelni.